

Bruksela, dnia 26.6.2013
COM(2013) 454 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

POSTĘPY WE WDRAŻANIU KRAJOWYCH STRATEGII INTEGRACJI ROMÓW

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

POSTĘPY WE WDRAŻANIU KRAJOWYCH STRATEGII INTEGRACJI ROMÓW

1. WPROWADZENIE

W komunikacie Komisji pt. *Unijne ramy dotyczące krajowych strategii integracji Romów*¹ wezwano państwa członkowskie do przyjęcia lub dalszego rozwoju kompleksowego podejścia do integracji Romów oraz do zatwierdzenia szeregu wspólnych celów. Cele te obejmują cztery filary: edukację, zatrudnienie, opiekę zdrowotną i mieszkalnictwo. Służą przyspieszeniu integracji Romów. Szefowie państw lub rządów wszystkich państw członkowskich UE zatwierdzili to podejście².

W odpowiedzi na to wezwanie państwa członkowskie przedstawiły krajowe strategie integracji Romów. Były one różne w zależności od wielkości populacji Romów oraz od wyzwań stojących przed poszczególnymi państwami członkowskimi³. Komisja Europejska oceniła te strategie⁴ w 2012 r. i uznała, że w celu osiągnięcia postępów w czterech filarach konieczne jest skupienie się na kilku wstępnych warunkach strukturalnych, które są niezbędne dla pomyślnej realizacji tych strategii, m.in. na: współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz ze społeczeństwem obywatelskim; przeznaczaniu proporcjonalnych środków finansowych na realizację strategii; monitorowaniu sytuacji oraz umożliwianiu dostosowania polityki; zwalczaniu dyskryminacji w sposób zdecydowany oraz utworzeniu krajowych punktów kontaktowych na potrzeby integracji Romów.

W niniejszym komunikacie skoncentrowano się na tych wstępnych warunkach strukturalnych, ponieważ pomimo podjęcia w państwach członkowskich pewnych kroków na poziomie politycznym, w szczególności mających na celu lepszą koordynację wszystkich zainteresowanych stron czynnie działających na rzecz integracji Romów, faktyczne zmiany nadal są niewystarczające. Ponadto aby zachęcić państwa członkowskie do podejmowania dalszych wysiłków, Komisja w niniejszym komunikacie zobowiązuje się do zapewnienia państwom członkowskim dodatkowego wsparcia, zwłaszcza w odniesieniu do wykorzystywania przez nie funduszy UE przeznaczanych na integrację Romów.

---

¹ COM(2011) 173 final, 5.4.2011.

² Konkluzje Rady Europejskiej, EUCO 23/11 z dnia 23 i 24 czerwca 2011 r., w ślad za *konkluzjami* Rady ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów w *sprawie unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów do roku 2020*, 106665/11, 19.5.2011.

³ W komunikacie tym termin „strategia” obejmuje szereg zintegrowanych środków politycznych i strategii.

⁴ Komunikat *Krajowe strategie integracji Romów: pierwszy etap wdrażania unijnych ram* oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji SWD (2012)133 final.

2. EFEKTYWNE WDRAŻANIE STRATEGII — CZYNNIK O ZASADNICZYM ZNACZENIU DLA WIARYGODNOŚCI ZOBOWIĄZAŃ POLITYCZNYCH ORAZ DLA ODDOLNYCH ZMIAN

Zapewnienie efektywnego wdrażania krajowych strategii integracji Romów ma zasadnicze znaczenie. W obecnej sytuacji gospodarczej zajęcie się społeczno-ekonomiczną integracją Romów wymaga podejmowania odpowiednich środków i wykorzystywania dostępnych zasobów w sposób bardziej efektywny. Z tego powodu Komisja uważnie śledzi postępy osiągane przez państwa członkowskie zarówno w ramach realizacji strategii „Europa 2020”, jak i w szczególnym kontekście unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów.

W ramach strategii „Europa 2020” dokładne monitorowanie integracji Romów i jej spójności z głównym nurtem polityki będzie kontynuowane corocznie do 2020 r. Aby poczynić postępy w realizacji celów strategii „Europa 2020” w zakresie zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, państwa członkowskie, w których społeczność romska jest bardziej liczna, będą musiały zmierzyć się z wyzwaniem w obszarze integracji Romów określonymi w ramach europejskiego semestru w 2012 r. W tych państwach członkowskich integracja społeczności romskiej przyniesie nie tylko korzyści społeczne, lecz także gospodarcze⁵. W europejskim semestrze w 2013 r. Komisja zaproponowała wzmocnienie i dalsze doprecyzowanie zaleceń istotnych dla integracji Romów na potrzeby najbardziej zainteresowanych państw członkowskich⁶.

W kontekście unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów Komisja wzmocniła dialog z kilkoma państwami członkowskimi. W latach 2012 i 2013 r. odbyły się spotkania dwustronne⁷ właściwych władz krajowych i ekspertów Komisji, podczas których omawiano szczegółową ocenę krajowych strategii integracji Romów i sposoby zapewnienia ich efektywnego wdrażania.

Ponadto utworzono sieć krajowych punktów kontaktowych państw członkowskich na potrzeby integracji Romów, aby ułatwić wielostronną wymianę doświadczeń, partnerskie uczenie się i współpracę między państwami członkowskimi⁸.

⁵ W czterech państwach pełna integracja Romów na rynku pracy mogłaby przynieść rocznie korzyści gospodarcze wynoszące ok. 0,5 mld EUR i zyski podatkowe rządu 175 mln EUR. World Bank, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, wrzesień 2010 r.

⁶ Na podstawie wniosku Komisji przyjętego w dniu 29 maja 2013 r. pięć państw członkowskich (Bułgaria, Republika Czeska, Węgry, Słowacja i Rumunia) otrzymało zalecenia dotyczące integracji Romów, osobne dla każdego z tych państw. Zalecenia te z jednej strony odnoszą się do wdrażania krajowych strategii integracji Romów (zapewnienie skutecznej realizacji, w tym dzięki lepszej koordynacji między zainteresowanymi stronami, przydziałowi środków finansowych, dokładnemu monitorowaniu i włączaniu celów w zakres integracji Romów w główny nurt wszystkich obszarów polityki), a z drugiej strony dotyczą konkretnych zmian polityki w dziedzinie edukacji (zwłaszcza konieczności zapewnienia skutecznego dostępu do powszechnej edukacji sprzyjającej włączeniu społecznemu i charakteryzującej się wysoką jakością, począwszy od wychowania przedszkolnego) i zatrudnienia (propagowanie instrumentów aktywizacji zawodowej, wspieranie przepływu na rynku pracy).

⁷ BG, FR, HU, IT, RO, SK.

⁸ W celu dalszego omawiania wyzwań i realnych rozwiązań utworzono w ramach tej sieci grupę roboczą, która odzwierciedla różnorodność sytuacji i doświadczeń dotyczących Romów w UE. Zidentyfikowane kwestie uwzględniono we wniosku dotyczącym instrumentu prawnego mającego na celu zapewnienie państwom członkowskim większego wsparcia i lepszych wytycznych w odniesieniu do promowania

Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej powołała również grupę roboczą *ad hoc*⁹, aby pomóc państwom członkowskim w pomiarach postępów w integracji Romów. Głównym celem tej grupy jest pomoc na rzecz uczestniczących w niej państw członkowskich w ustanowieniu skutecznych mechanizmów monitorowania służących uzyskiwaniu wiarygodnych i porównywalnych wyników¹⁰.

Na podstawie danych przedstawionych przez państwa członkowskie, uwag ekspertów i społeczeństwa obywatelskiego¹¹ oraz ustaleń Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej Komisja przeanalizowała postępy we wdrażaniu krajowych strategii poczynione w 2012 r.

2.1 Wstępne warunki strukturalne skutecznego wdrażania strategii

- a) Angażowanie władz regionalnych i lokalnych oraz bliska współpraca ze społeczeństwem obywatelskim

W unijnych ramach podkreślono potrzebę stałego dialogu pomiędzy władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz romskim społeczeństwem obywatelskim podczas opracowywania, wdrażania i monitorowania strategii krajowych. Większość państw członkowskich podjęła środki w tym zakresie, jednak zainteresowane strony często postrzegały te środki jako nieskuteczne pod względem umożliwienia im aktywnego udziału we wdrażaniu i monitorowaniu strategii krajowych.

- 1) Angażowanie władz regionalnych i lokalnych

Jak podkreślono w sprawozdaniu Komisji z postępu prac z 2012 r., aktywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych na wszystkich etapach procesu integracji Romów jest kluczowym wstępnym warunkiem powodzenia.

Angażowanie władz regionalnych i lokalnych	Państwa członkowskie, które podjęły takie środki
Nawiązanie zorganizowanego dialogu	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK,

integracji Romów, który to wniosek przedstawiono równoległe z niniejszym komunikatem: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf.

⁹ W pracach tej grupy roboczej uczestniczą przedstawiciele dziesięciu państw członkowskich (BG, CZ, ES, FI, FR, IT, HU, RO, SK, UK), a także eksperci z Eurofound i Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju.

¹⁰ Chorwacja rozpoczęła już przygotowania do przystąpienia do realizacji unijnych ram i aktywnie uczestniczy w sieci krajowych punktów kontaktowych oraz w grupie roboczej ds. monitorowania, którą powołała Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

¹¹ W tym wniosków podkreślanych podczas dialogu między komisarzami a przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego w dniu 15 maja 2013 r., a także sprawozdań koalicji społeczeństwa obywatelskiego zorganizowanych przez Fundację Sekretariatu Dekady Integracji Romów w sześciu państwach członkowskich (Bułgaria, Republika Czeska, Hiszpania, Rumunia, Słowacja, Węgry) oraz w dwóch krajach objętych procesem rozszerzenia (Albania, była jugosłowiańska republika Macedonii), sprawozdań sieci niezależnych ekspertów w dziedzinie integracji społecznej (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), sprawozdania Europejskiego Biura ds. Informacji Dotyczącej Romów, *Discrimination against Roma in the EU in 2012* („Dyskryminacja Romów w UE w 2012 r.”), pisemnych informacji zwrotnych od Eurocities i Eurodiaconia oraz prac naukowych europejskiej sieci badań naukowych nad Romami (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

	UK
Propagowanie wymiany doświadczeń i współpracy między władzami lokalnymi	BE, BG, CZ, DK, FI, FR, HU, IT, SE, ES, SI, UK
Przydzielanie władzom lokalnym i regionalnym zasobów na integrację Romów	AT, BE, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, IE, IT, PL, RO (planowane), SE, SI, SK,

Po upływie roku można stwierdzić, że większość państw członkowskich musi podjąć dalsze wysiłki i angażować władze lokalne w sposób bardziej intensywny i systematyczny w opracowywanie, wdrażanie, monitorowanie, ocenę i przegląd polityki¹². Polityka i plany działania na rzecz integracji Romów powinny być opracowywane jako integralna część regionalnych i lokalnych programów publicznych: należy określić w nich przejrzyste poziomy bazowe, wymierne cele i konkretne środki, żeby przełożyć cztery filary krajowej strategii integracji Romów na działania na szczeblu lokalnym. Władze lokalne i regionalne powinny otrzymać odpowiednie zasoby finansowe i kadrowe na realizację tych planów. Należy poprawić zdolność tych władz do zarządzania integracją Romów oraz do jej monitorowania i oceniania.

2) Ścisła współpraca ze społeczeństwem obywatelskim

W sprawozdaniu Komisji z postępu prac z 2012 r. zwrócono uwagę, że zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego powinno wykraczać poza samo tylko zasięganie jego opinii przy opracowywaniu strategii. Społeczeństwo obywatelskie musi odgrywać aktywną rolę we wdrażaniu i monitorowaniu strategii krajowych. Budowanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego od podstaw na szczeblu lokalnym, w szczególności wśród Romów, ma kluczowe znaczenie dla powodzenia i stabilności zintegrowanych lokalnych planów działania.

Ścisła współpraca ze społeczeństwem obywatelskim	Państwa członkowskie, które podjęły takie środki
Nawiązanie zorganizowanego dialogu na szczeblu krajowym ze społeczeństwem obywatelskim	BE, BG, EE, ES, DK, FI, FR, HU, LV, LT, SE, SI, UK
Zachęcanie społeczeństwa obywatelskiego i przedstawicieli Romów do aktywnego zaangażowania na szczeblu lokalnym	BE (szczebel regionalny), BG, CZ, ES, FI, HU, LV, PT, SE, SI,
Wsparcie finansowe na rozwijanie	EE, ES, FR, LV, SE, SI

¹²

Niektóre państwa członkowskie dołożyły dodatkowych starań na rzecz propagowania tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów przez swoje władze lokalne, np. uczestnictwa w European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion [Europejskim Sojuszu Miast i Regionów na rzecz Integracji Romów]. Inne powołały koordynatorów regionalnych lub lokalnych na potrzeby lepszego określenia problemów istniejących w społecznościach romskich lub koordynacji wdrażania strategii na szczeblu lokalnym.

W drugim roku wdrażania strategii krajowych w większości państw członkowskich pełnoprawna reprezentacja Romów i zaangażowanie wszystkich właściwych organizacji społeczeństwa obywatelskiego pozostają na niewystarczającym poziomie. **Aby móc wnieść znaczący wkład, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacje lokalne reprezentujące Romów, muszą mieć odpowiednią zdolność uzyskiwania lepszego dostępu do finansowania publicznego, szybkiego i skutecznego udostępniania pozyskanych środków bezpośrednio zainteresowanym podmiotom oraz efektywnego uczestniczenia w procesie opracowywania, wdrażania i monitorowania polityki integracji Romów.** Tylko kilka państw członkowskich zapewnia organizacjom społeczeństwa obywatelskiego odpowiednie wsparcie, umożliwiające odgrywanie takiej roli. Mimo że wdrożone są mechanizmy pozwalające na uwzględnianie poglądów Romów, nie zapewniają one znaczącego wpływu tych poglądów na politykę. Wszystkie państwa członkowskie powinny zapewnić efektywne i przejrzyste funkcjonowanie mechanizmów regularnych konsultacji oraz dopilnować, aby mechanizmy te obejmowały wdrażanie i monitorowanie strategii oraz ocenianie ich wpływu. Należy propagować dialog między różnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i naukowcami pracującymi we wszystkich obszarach istotnych dla integracji Romów. Współpraca ze społeczeństwem obywatelskim powinna również być promowana przy tworzeniu lokalnych planów działania.

b) Przeznaczenie na realizację strategii proporcjonalnych środków finansowych

W unijnych ramach wezwano państwa członkowskie do przeznaczania wystarczających zasobów finansowych z budżetów krajowych na środki integracji Romów, które to zasoby zostaną w stosownych przypadkach uzupełnione finansowaniem unijnym i międzynarodowym, przy czym współfinansowanie z funduszy unijnych jest dostępne przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Ze sprawozdania Komisji z postępu prac z 2012 r. wynika, że główną przeszkodą we wdrażaniu strategii są w dalszym ciągu niedociągnięcia pod względem przeznaczania odpowiedniej ilości zasobów finansowych na zobowiązania polityczne podjęte w tych strategiach. Szczegółowy, przejrzysty przydział środków budżetowych przeznaczonych na realizację planów działania jest bezwzględnym warunkiem wstępnym. Ponadto należy stosować podejście terytorialne, zakładające zaspokajanie szczególnych potrzeb obszarów najbardziej dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej narażonych na dyskryminację lub wykluczenie.

Przeznaczenie na realizację strategii proporcjonalnych środków finansowych	Państwa członkowskie, które podjęły takie środki
Zintegrowane podejście do przeznaczania na realizację strategii środków finansowych	EL, ES, FI, HU, IT, LV, SI, SK,

Terytorialne podejście do przeznaczania na realizację strategii środków finansowych	CZ, EL, ES, HU, IT, PL, SE, SK
Zaangażowanie władz regionalnych i lokalnych oraz społeczeństwa obywatelskiego w planowanie wykorzystania funduszy UE	BE, BG, CZ, ES, FI, IT, RO, SI, SK (początkowe etapy)

Mimo że od czasu sporządzenia poprzedniego sprawozdania poczyniono pewne postępy, finansowanie strategii krajowych nie jest jeszcze wystarczające. **W niektórych państwach członkowskich wdrażanie strategii krajowej jest opóźnione, ponieważ z budżetu krajowego przydzielane są niewystarczające zasoby.**

Stosownie do wyzwań określonych w ramach semestru europejskiego wszystkie państwa członkowskie powinny zapewnić podejmowanie odpowiednich środków w celu włączenia kwestii integracji Romów do umów o partnerstwie w sprawie wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych¹³ w latach 2014–2020 – proporcjonalnie do liczebności społeczności romskich oraz różnic między ludnością romską a resztą społeczeństwa. Kluczowe priorytety polityki w zakresie integracji Romów podkreślono w zaleceniach dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru i w stanowiskach Komisji dotyczących negocjacji umów o partnerstwie z kilkoma państwami członkowskimi. Krajowe zobowiązania budżetowe pozostają niezbędne dla zapewnienia stabilności środków w zakresie integracji Romów.

Europejski Fundusz Społeczny jest głównym instrumentem finansowym UE dla celów inwestowania w integrację Romów w dziedzinie zatrudnienia, edukacji i włączenia społecznego. W kilku państwach członkowskich dokonano inwestycji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w budowę budynków mieszkalnych, co stanowiło element zintegrowanego podejścia, jednak w większości przypadków tę możliwość finansowania integracji Romów można by wykorzystać w większym stopniu. W tym celu państwa członkowskie mogłyby korzystać z zasobów umiejętności i zasobów utworzonych przez koalicje organizacji międzynarodowych mających na celu wspieranie projektów na rzecz integracji Romów na szczeblu lokalnym.

Wnioski Komisji dotyczące polityki spójności UE w latach 2014–2020 stanowią podstawę zintegrowanego podejścia, w którym łączone są możliwości finansowania z EFRR i EFS, aby osiągnąć cele UE w zakresie integracji Romów. Państwa członkowskie powinny również przewidzieć wykorzystanie możliwości uzyskania wsparcia udostępnionych w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto w komunikacie Komisji pt. *Inwestycje społeczne na*

¹³ Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR).

*rzecz wzrostu i spójności*¹⁴ wezwano państwa członkowskie do wykorzystywania zasobów unijnych na inwestycje społeczne w następnym okresie programowania (w latach 2014–20). Komisja zaproponowała również, aby odpowiednia część środków finansowych UE na wspieranie spójności przeznaczyć na inwestowanie w ludzi, reformy polityki zatrudnienia i polityki społecznej za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)¹⁵. Zaproponowała także, żeby co najmniej 20% tej kwoty przeznaczyć w każdym państwie członkowskim na włączenie społeczne, w tym także na integrację Romów. Zapewniłoby to zwiększenie całkowitej sumy środków finansowych przydzielonych na włączenie społeczne oraz lepsze odzwierciedlenie wyzwań w tej dziedzinie. Wykorzystanie przez państwa członkowskie i regiony nowego szczególnego priorytetu inwestycyjnego (zaproponowanego przez Komisję na okres programowania 2014–2020) w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego dla celów integracji zmarginalizowanych społeczności takich jak Romowie pozwoli na lepszą ocenę zasobów przeznaczanych na środki w zakresie integracji Romów.

c) Monitorowanie przemian oraz umożliwianie dostosowania polityki

W unijnych ramach wezwano państwa członkowskie do opracowania rzetelnych metod monitorowania i oceny na potrzeby oceny wyników i wpływu środków w zakresie integracji Romów oraz do umożliwiania dostosowania polityki w razie konieczności. W sprawozdaniu z 2012 r. stwierdzono, że państwa członkowskie muszą podjąć większe wysiłki w tej dziedzinie.

Monitorowanie przemian oraz umożliwianie dostosowania polityki	Państwa członkowskie, które podjęły takie środki
Mapowanie sytuacji Romów („poziom bazowe”) – przeprowadzone lub w toku	CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LV, NL, PT, RO, SI, SK
System monitorowania na potrzeby pomiaru wyników i skutków strategii krajowej	Początkowe etapy: BG Prace w toku: BE, ES, FI, HU, IT, SE
Określenie obszarów zamieszkałych przez skrajnie ubogie społeczności romskie	CZ, EE, EL, FR, HU, PL, RO, SK
Zaangażowanie wszystkich głównych zainteresowanych stron w proces monitorowania i oceny	AT, CZ (planowane), FI, HU, IT (planowane), LT (planowane), SE (częściowo), SI, SK (planowane)
Nawiązanie współpracy z krajowymi urzędami statystycznymi	BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IT, LV, RO, SK, UK

¹⁴ Komunikat *Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności, w tym wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020*, COM(2013) 83 final, oraz zalecenie Komisji: „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu marginalizacji” C(2013) 778 final, 20.2.2013.

¹⁵ Zgodnie z podjętym na szczeblu europejskim zobowiązaniem do zmniejszenia do 2020 r. liczby osób żyjących w ubóstwie o 20 mln.

Zaplanowana sprawozdawczość i ocena	regularna	BE, BG, CZ, EL, FI, HU, LT, PL, RO, SE, SI, SK
-------------------------------------	-----------	--

Pomimo widocznych wysiłków podejmowanych od czasu sporządzenia poprzedniego sprawozdania¹⁶, aby utworzyć solidne ramy monitorowania i oceny na potrzeby systematycznego i konsekwentnego generowania danych (niekoniecznie przy użyciu kryteriów etnicznych) na temat skutków środków w zakresie integracji Romów, w większości państw członkowskich stanowi to w dalszym ciągu problem. Jak podkreśliła grupa robocza ds. monitorowania, którą utworzyła Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, system monitorowania powinien być w stanie dostarczać dokładnych informacji zwrotnych władzom na różnych szczeblach: z jednej strony danych dotyczących postępów w realizacji celów określonych w strategii krajowej i w **lokalnych planach działania**, a z drugiej strony informacji na temat poprawy społeczno-ekonomicznej sytuacji Romów oraz przestrzegania ich podstawowych praw w porównaniu z resztą społeczeństwa (monitorowanie „różnicy”).

Istnieje ogromna potrzeba regularnego porównywania danych, aby dokładnie ocenić wpływ środków w terenie w stosunku do poziomu bazowego. W szczególności nadal powszechnie brakuje wskaźników oddziaływania. Ponadto w większości przypadków niejasny jest zakres, w jakim inne zainteresowane strony są zaangażowane w monitorowanie, ocenę i przegląd polityki zgodnie z 10 wspólnymi podstawowymi zasadami integracji Romów¹⁷. Należy zbadać ewentualne synergie z istniejącymi wskaźnikami dotyczącymi polityki UE.

d) Zwalczanie dyskryminacji w sposób zdecydowany

W unijnych ramach wezwano państwa członkowskie do zadbania o to, aby Romowie nie byli dyskryminowani, oraz o zagwarantowanie poszanowania ich praw człowieka zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz w europejskiej konwencji praw człowieka. W sprawozdaniu Komisji z postępów prac z 2012 r. stwierdzono, że państwa członkowskie powinny zapewnić skuteczne egzekwowanie prawodawstwa antydyskryminacyjnego¹⁸ na swoim terytorium oraz zagwarantować zwalczanie dyskryminacji w sposób zdecydowany. W sprawozdaniu podkreślono również, że znacząca liczba Romów mieszkających w państwach członkowskich to obywatele państw trzecich legalnie przebywający na terytorium Unii, którzy zmagają się z tymi samymi trudnościami, co migranci pochodzący spoza

¹⁶ Niektóre państwa członkowskie poinformowały, że korzystały z badań ankietowych, lokalnych spisów, tworzenia terytorialnych map ubóstwa itp.

¹⁷ 10 wspólnych podstawowych zasad integracji Romów przedstawiono na pierwszym spotkaniu platformy w dniu 24 kwietnia 2009 r. Zostały one załączone do konkluzji Rady z dnia 8 czerwca 2009 r. Obejmują one: 1) konstruktywne, pragmatyczne i niedyskryminacyjne strategie polityczne, 2) ukierunkowane, jednoznaczne i niewykluczające podejście, 3) podejście międzykulturowe, 4) ukierunkowanie na główny nurt, 5) świadomość wymiaru związanego z płcią, 6) transfer udokumentowanych strategii, 7) wykorzystanie instrumentów UE, 8) zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych, 9) zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, 10) zaangażowanie Romów.

¹⁸ Zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z traktatów państwa członkowskie muszą transponować do swojego krajowego porządku prawnego przepisy dyrektywy 2000/43/WE wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz odpowiednio wdrożyć te środki transpozycji.

UE. Muszą mieć możliwość korzystania z tych samych praw, które przysługują pozostałym migrantom spoza UE.

Środki w zakresie zwalczania dyskryminacji	Państwa członkowskie, które podjęły takie środki
Egzekwowanie prawodawstwa antydyskryminacyjnego na szczeblu lokalnym	AT, DK, SE
Poszerzanie wiedzy (w tym w administracji publicznej)	AT, BG, CZ, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, LT, PT, RO, SI
Poszerzanie wiedzy Romów na temat ich praw	AT, FI, LV, SE, SI
Zwalczanie różnych form dyskryminacji romskich kobiet	RO (początkowe etapy)
Zwalczanie handlu ludźmi i przymusowej pracy dzieci	CZ, DK, HU, NL

Pomimo zobowiązań podjętych przez państwa członkowskie i obecności prawodawstwa antydyskryminacyjnego we wszystkich państwach członkowskich, nadal istnieje problem rasizmu wobec Romów i ich dyskryminacji. W kilku państwach członkowskich nadal powszechna jest segregacja romskich dzieci w edukacji¹⁹. W sprawozdaniach społeczeństwa obywatelskiego i środowisk naukowych²⁰ potwierdzone są różne przykłady dyskryminacji, w tym mniej korzystny dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, ochrony policyjnej i mieszkalnictwa w porównaniu z resztą społeczeństwa. Utrzymujące się wyzwania w obszarze integracji Romów, którzy są obywatelami UE, z ich społecznościami, bezpośrednio rzutują na szersze stosunki Unii z państwami trzecimi. Na przykład z powodu problemów związanych z integracją Romów niektóre kraje stosują obowiązek wizowy w odniesieniu do obywateli określonych państw

¹⁹ W szczególności w Republice Czeskiej, na Węgrzech i na Słowacji.

²⁰ Obejmuje to: sprawozdania ekspertów krajowych dotyczące włączenia społecznego; sprawozdanie Europejskiego Biura ds. Informacji Dotyczącej Romów pt. *Discrimination against Roma in the EU in 2012* („Dyskryminacja Romów w UE w 2012 r.”), 2013; program Fundacji Sekretariatu Dekady Integracji Romów we współpracy z Fundacją Społeczeństwa Otwartego „Making the Most of EU Funds for Roma” (Najlepsze wykorzystanie unijnych funduszy dla Romów) oraz Biuro Inicjatyw na rzecz Romów (Roma Initiatives Office), sprawozdania okresowe społeczeństwa obywatelskiego z 2013 r. na temat wdrażania krajowych strategii integracji Romów i planów działań w ramach Dekady; sprawozdanie Amnesty International *Roma: Demanding Equality and Human Rights* („Romowie – żądanie równości i przestrzegania praw człowieka”), kwiecień 2013; prace naukowe europejskiej sieci badań naukowych nad Romami (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/); pisemne uwagi członków Eurodiaconia.

członkowskich²¹. Takie same wyzwania mogą powstać w przypadku Romów będących obywatelami państw trzecich, którzy migrują do UE²².

Bez systemowych środków w zakresie zwalczania dyskryminacji i rasizmu wobec Romów wdrożenie krajowych strategii integracji Romów nie może przynieść oczekiwanych rezultatów. Większość państw członkowskich realizuje działania na rzecz poszerzania wiedzy, aby promować integrację Romów²³. **Jednocześnie organy publiczne powinny jednak robić znacznie więcej, żeby wyjaśnić ogółowi społeczeństwa korzyści społeczne i gospodarcze²⁴ płynące z integracji Romów. Aby nasilić walkę z dyskryminacją, konieczne jest także poszerzanie wiedzy samych Romów na temat ich praw, obowiązków i możliwości oraz zapewnienie narzędzi służących ochronie i egzekwowaniu ich praw, np. poprzez organy ds. równości. Państwa członkowskie muszą zintensyfikować zwalczanie stereotypów oraz rasistowskiego lub w inny sposób stygmatyzującego języka lub zachowań, które mogą stanowić podżeganie do dyskryminacji Romów.**

Państwa członkowskie powinny dokładać większych starań, aby skuteczniej walczyć z pracą dzieci, zakazać żebrania z udziałem dzieci, w pełni egzekwować prawodawstwo dotyczące małżeństw nieletnich, walczyć z małżeństwami przymusowymi i skuteczniej radzić sobie z problemem handlu ludźmi, w tym poprzez współpracę międzynarodową.

Rozwiązanie w sposób stały i kompleksowy kwestii braku rejestracji Romów w krajowych systemach ewidencji ludności oraz braku dokumentów tożsamości w stosownych przypadkach to bezwzględny warunek wstępny zapewnienia równego dostępu do edukacji, usług publicznych, systemów zabezpieczenia społecznego, minimum warunków życiowych, mieszkań i opieki zdrowotnej.

e) Krajowe punkty kontaktowe na potrzeby integracji Romów

W unijnych ramach zachęca się państwa członkowskie do utworzenia krajowych punktów kontaktowych do spraw integracji Romów²⁵, które byłyby uprawnione do koordynowania rozwoju i realizacji strategii. W sprawozdaniu Komisji z postępu prac z 2012 r. podkreślono, że te krajowe punkty kontaktowe powinny mieć pełne

---

²¹ Przykładem mogą być obawy wyrażone przez rząd kanadyjski w związku z rosnącą liczbą wniosków o azyl składanych przez obywateli niektórych państw członkowskich Unii.

²² Uwagi Komisji zawarte w komunikacie *Krajowe strategie integracji Romów: pierwszy etap wdrażania unijnych ram*, COM(2012) 226 final, 26.5.2012, są nadal aktualne: „Bieżąca sytuacja Romów żyjących w złych warunkach w krajach objętych procesem rozszerzenia pociąga za sobą jednak negatywne konsekwencje, tj. wzrasta liczba Romów, którzy decydują się na tymczasową migrację do państw członkowskich UE w ramach ruchu bezwizowego, a nawet na wnioskowanie o azyl. Może to mieć negatywny wpływ na proces liberalizacji systemu wizowego, który jest jednym z największych osiągnięć na drodze do integracji Bałkanów Zachodnich z UE”.

²³ Niektóre z nich (AT, BG, ES, FR, LV) organizują szkolenia dla swoich urzędników służby cywilnej (np. nauczycieli, policjantów i sędziów) w celu zapobiegania zachowaniom dyskryminacyjnym wobec Romów i przeciwdziałania uprzedzeniom.

²⁴ World Bank, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, wrzesień 2010 r.

²⁵ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

możliwości skutecznego koordynowania kwestii integracji Romów we wszystkich obszarach polityki.

Środki umożliwiające krajowym punktom kontaktowym skuteczne działanie	Państwa członkowskie, które podjęły takie środki
Koordinacja pomiędzy sektorami na szczeblu krajowym	AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, RO, SE, SK
Koordinacja między różnymi szczeblami władz (od krajowego do lokalnego)	AT, BE, BG, DK, CZ, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK
Zaangażowanie krajowych punktów kontaktowych w planowanie wykorzystania funduszy UE	BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, SK

Wszystkie krajowe punkty kontaktowe należą do sieci utworzonej w październiku 2012 r. Mają one realne obawy związane z integracją Romów. Pomimo wyraźnego postępu pod względem kształtowania ich zaangażowania i roli koordynacyjnej wciąż możliwa jest poprawa ich statusu, zdolności, zasobów, uprawnień i wsparcia politycznego, które otrzymują: **krajowym punktom kontaktowym należy przydzielić odpowiednie zasoby ludzkie i finansowe; muszą one posiadać formalne uprawnienia i kompetencje do koordynowania procesów pomiędzy ministerstwami i różnymi szczeblami władz oraz do zapewniania, aby integracja Romów była uwzględniana we wszystkich istotnych obszarach polityki publicznej; powinny uczestniczyć w opracowywaniu i realizacji polityki w odnośnych dziedzinach oraz angażować się w strategiczne planowanie wykorzystania funduszy UE. Powinny one również ułatwiać dialog i wymianę między wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz badać możliwość synergii z wszelkimi istotnymi inicjatywami**²⁶.

3. KRAJE OBJĘTE PROCESEM ROZSZERZENIA

W swojej strategii rozszerzenia UE na lata 2012-2013, jak również w bardziej szczegółowych sprawozdaniach z postępów poszczególnych państw, Komisja podkreśliła, że Romowie nadal są w szczególnie niekorzystnej sytuacji w regionie Bałkanów Zachodnich. W wielu krajach dyskryminacja nadal pozostaje problemem wymagającym rozwiązania pod względem dostępu do edukacji, zatrudnienia, opieki społecznej i zdrowotnej, mieszkalnictwa i dokumentów tożsamości.

Pomimo pewnych postępów, jakie poczyniono w ostatnich latach, osiągając pewną wstępną poprawę sytuacji w dziedzinie edukacji i opieki zdrowotnej, nadal potrzebne są stałe wysiłki. **Obejmują one przeznaczanie odpowiednich zasobów na wdrażanie polityki integracji Romów. Wciąż istnieją wyzwania dotyczące skutecznego wdrażania i egzekwowania ram prawnych i instytucjonalnych. W kilku krajach wieloletnie strategie na rzecz poprawy sytuacji Romów i związane z**

²⁶ Do inicjatyw tych należą krajowe punkty kontaktowe ds. integracji, strategia UE na rzecz regionu Dunaju itp.

nimi plany działania zostały albo niedawno przyjęte (Czarnogóra i była jugosłowiańska republika Macedonii), albo zmienione i poprawione (Albania, Bośnia i Hercegowina, Kosowo i Serbia²⁷). Turcja nadal musi opracować systematyczne podejście i kompleksową strategię w zakresie wspierania integracji Romów.

Kraje objęte procesem rozszerzenia nadal powinny działać na podstawie wniosków operacyjnych uzgodnionych wspólnie z Komisją w trakcie konferencji krajowych w 2011 r. Wnioski te co roku są poddawane przeglądowi w kontekście dialogu dotyczącego polityki strukturalnej. Dotyczą one pięciu kwestii: rejestracji, edukacji, opieki zdrowotnej, dostępu do zatrudnienia i mieszkalnictwa. W 2012 r. Komisja zwiększyła wysiłki, udzielając celowej pomocy finansowej na realizację wniosków operacyjnych w kilku krajach. Poprawiono wykorzystanie finansowego Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), zapewniając dodatkowe środki wsparcia mające na celu integrację Romów ze społeczeństwem oraz poprawę ich statusu i warunków życia, a także udzielając krajom pomocy w opracowaniu, przeglądzie i wdrożeniu strategii krajowych w oparciu zarówno o programy krajowe, jak i regionalne. W ramach procesu przystąpienia tych krajów do UE Komisja nadal będzie wspierać politykę i konkretne środki na rzecz poprawy sytuacji Romów, w tym środki w ramach programu Dekada Integracji Romów²⁸.

4. WNIOSKI — DALSZE DZIAŁANIA

Z oceny postępów poczynionych w ubiegłym roku przez państwa członkowskie można wyciągnąć dwa główne wnioski: niektóre państwa członkowskie znacząco zmieniły lub rozwinęły swoje strategie w sposób konkretny, szczególnie poprzez dążenie do zorganizowania dialogu horyzontalnego i wertykalnego oraz koordynację na potrzeby wdrażania swoich strategii, jednak niektóre wstępne warunki niezbędne do udanego wdrożenia tych strategii nadal nie zostały spełnione, przez co postępy w terenie są bardzo wolne.

Aby przyspieszyć postępy w integracji Romów w czterech filarach, jakie stanowi dostęp do edukacji, zatrudnienia, opieki zdrowotnej i mieszkalnictwa, Komisja oferuje państwom członkowskim dodatkowe wsparcie poprzez:

- a) dbanie o realizację przez państwa członkowskie ich celów i zobowiązań w dziedzinie polityki:
  - przedstawienie równoległe z niniejszym komunikatem wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie zwiększenia skuteczności środków na rzecz integracji Romów. Ustalenia ze sprawozdania Komisji z postępu prac z 2012

²⁷ Użycie tej nazwy nie ma wpływu na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości na temat ogłoszenia przez Kosowo niepodległości.

²⁸ Program „Dekada Integracji Romów”, który obejmuje wszystkie kraje objęte procesem rozszerzenia z wyjątkiem Islandii, Kosowa i Turcji, do tej pory służy jako platforma i pomost na potrzeby koordynacji polityki oraz wymiany doświadczeń i informacji między uczestniczącymi państwami członkowskimi UE i krajami objętymi procesem rozszerzenia, jednocześnie promując udział społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu krajowym i lokalnym oraz komplementarność z innymi inicjatywami międzynarodowymi.

r.²⁹, z wymiany wysokiego szczebla ze społeczeństwem obywatelskim i przedstawicielami Romów oraz z niniejszego sprawozdania doprowadziły Komisję do zaproponowania państwom członkowskim podjęcia intensywniejszych działań na rzecz integracji Romów za pomocą instrumentu prawnego, który ma przyjąć Rada;

- realizację dwustronnej i wielostronnej wymiany z krajowymi punktami kontaktowymi na rzecz integracji Romów oraz innymi organami krajowymi zaangażowanymi we wdrażanie środków polityki w zakresie integracji Romów;
  - dalszy przegląd postępów w integracji Romów w kontekście strategii „Europa 2020”, gdyż integracja Romów powinna stanowić część ogólnych wysiłków państw członkowskich na rzecz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, zwiększania zatrudnienia, obniżania odsetka osób przedwcześnie kończących naukę oraz podnoszenia poziomu wykształcenia;
  - poprawę dialogu i współpracę między wszystkimi zainteresowanymi stronami poprzez następane posiedzenie platformy europejskiej na rzecz integracji Romów;
  - monitorowanie wdrażania dyrektywy w sprawie równości rasowej w praktykach administracyjnych;
- b) zapewnienie wsparcia poprzez finansowanie unijne:
- uzupełnianie zasobów krajowych poprzez określenie ram wykorzystywania finansowania unijnego³⁰ (z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)) do wspierania integracji zmarginalizowanych społeczności takich jak Romowie w państwach członkowskich w latach 2014–20. Ponadto należy promować wykorzystywanie zasobów prywatnych i pochodzących z sektora trzeciego, aby zwiększyć wpływ na inwestycje na rzecz integracji Romów;
  - proponowanie, aby niektóre państwa członkowskie korzystały z priorytetu inwestycyjnego dotyczącego „Integracji zmarginalizowanych społeczności takich jak Romowie” lub określiły na następny okres programowania szczegółowe cele związane z integracją na rynku pracy, dostępem do edukacji lub włączeniem społecznym Romów, aby odzwierciedlić ustalenia poczynione w ramach europejskiego semestru;

²⁹ Komunikat *Krajowe strategie integracji Romów: pierwszy etap wdrażania unijnych ram*, COM(2012) 226 final, 26.5.2012, oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji SWD(2012)133.

³⁰ Dokument roboczy służb Komisji, *Elementy wspólnych ram strategicznych na lata 2014-2020 na potrzeby Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego*, z 14.3.2012, SWD(2012) 61 wersja ostateczna, część II.

- proponowanie nowych ram polityki w zakresie inwestycji społecznych³¹ w oparciu o trzy elementy³², które mogą przyczynić się do integracji Romów.

Komisja zachęca Parlament Europejski do czynnego udziału w debacie na temat wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie zwiększenia skuteczności środków na rzecz integracji Romów.

Raz w roku, na wiosnę Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie – następne sprawozdanie zostanie opracowane w 2014 r. – z postępów w czterech filarach, jakimi są edukacja, zatrudnienie, opieka zdrowotna i mieszkalnictwo. Sprawozdania te będą opierać się na informacjach przekazanych przez państwa członkowskie, danych zgromadzonych przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz na uwagach otrzymanych od organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W tych rocznych sprawozdaniach wysiłki i postępy państw członkowskich w zakresie integracji Romów będą porównywane z punktami odniesienia.

---

³¹ Komunikat *Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności, w tym wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020*, COM(2013) 83 final, oraz zalecenie Komisji: „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu marginalizacji” C(2013) 778 final, 20.2.2013.

³² Udoskonalanie systemów zabezpieczenia społecznego i zwiększanie ich stabilności, wdrażanie aktywującej i wspierającej polityki oraz wspieranie inwestycji społecznych obejmujących całe życie.

ZAŁĄCZNIK

Przykłady działań związanych ze wstępnymi warunkami strukturalnymi wdrażania strategii

Przykład czynnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych

W **Niemczech** władze kraju związkowego **Berlin** przyjęły w dniu 7 sierpnia 2012 r. strategię integracji Romów. Wzywa się w niej do opracowania regionalnego planu działania w sprawie integracji Romów. Powołana została grupa sterująca obejmująca różne departamenty Senatu (władzy wykonawczej) Berlina i władz lokalnych, które zajmują się migrantami romskimi. W opracowaniu tego regionalnego planu działania pomogły organizacje społeczeństwa obywatelskiego³³.

Przykład bliskiej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim

We **Francji** krajowy punkt kontaktowy do spraw Romów utworzył krajową grupę ds. monitorowania. Uczestniczą w niej stowarzyszenia, przedstawiciele różnych zaangażowanych ministerstw i podmioty lokalne. Utworzono ją oraz jej cztery podgrupy tematyczne jako platformę na potrzeby wymiany wiedzy specjalistycznej i wypracowywania porozumienia co do środków, które trzeba podjąć jako następne. Grupa ta zaproponuje te środki międzyresortowemu komitetowi sterującemu odpowiedzialnemu za koordynację wdrażania strategii Francji.

Na **Łotwie** w październiku 2012 r. wystosowano zaproszenie do składania wniosków dotyczące bliskiej współpracy ze społecznością Romów. To finansowane przez państwo zaproszenie, otwarte dla organizacji reprezentujących Romów, miało na celu zachęcenie ich do uczestnictwa w społeczeństwie i zapewnienie współpracy pomiędzy nimi a organami publicznymi (władzami lokalnymi i innymi zainteresowanymi stronami). Wybrane projekty będą obejmowały organizowanie seminariów praktycznych mających na celu opracowanie projektów współpracy lokalnej obejmujących wszystkie zainteresowane strony oraz utworzenie platformy współpracy pomiędzy pracodawcami a Romami.

Przykłady wspomaganie strategii za pomocą odpowiedniego finansowania

Bulgaria utworzyła międzyresortową grupę roboczą poświęconą mobilizowaniu funduszy UE na integrację Romów. Grupie przewodzi Ministerstwo Zarządzania Funduszami UE, a składa się ona z wiceministrów, ekspertów z instytucji zarządzających i programów operacyjnych oraz przedstawicieli romskich organizacji pozarządowych. Jej celem jest proponowanie instrumentów i systemów oraz weryfikacja środków planowanych w ramach każdego programu operacyjnego. Grupa przygotowuje załącznik do krajowej strategii, w którym określone będą działania i stabilne środki finansowe na ich wdrożenie. Załącznik ten nie został jeszcze

³³

Berlińska strategia integracji Romów jest dostępna pod adresem <http://www.parlament-berlin.de:8080/starweb/adis/citat/VT/17/DruckSachen/d17-0440.pdf>.

przyjęty.

Na **Węgrzech** zidentyfikowano większość mikroregionów w niekorzystnym położeniu, stosując system wskaźników utworzony na mocy prawa krajowego. Przedmiotowe mikroregiony borykają się z poważnymi problemami pod względem gospodarki, zatrudnienia i infrastruktury. Aby zapewnić rozwój tych mikroregionów, wykorzystuje się ukierunkowane środki, które obejmują interwencje społeczne, środki na rzecz rozwoju społeczności i rozwoju obszarów wiejskich, a także usługi w zakresie zasobów ludzkich.

Przykłady solidnych systemów monitorowania

Celem **węgierskiego** systemu monitorowania będzie pomiar wpływu społecznego strategii krajowej oraz śledzenie stanu jej wdrożenia. Cztery podstawowe elementy tego systemu to:

1. zbiór wskaźników do pomiaru zmian społecznych, dostosowany do celów określonych w strategii krajowej;
2. system regularnej sprawozdawczości tworzony we współpracy z zewnętrznym konsultantem międzynarodowym, służący do monitorowania tego, czy środki przewidziane w planie działania zostały wdrożone;
3. badania;
4. system informacji na temat włączenia społecznego, umożliwiający gromadzenie danych z różnych obszarów polityki. Władze lokalne będą go również wykorzystywać do opracowania planów na rzecz równości szans.

Estonia uznała za konieczne dalsze tworzenie mapy sytuacji Romów, aby określić odpowiednie środki na rzecz integracji tej ludności. Sytuacja Romów jest zatem poddawana ocenie w badaniu prowadzonym w latach 2012-2013. Wyniki tego badania mają zostać wykorzystane w planowaniu następnych etapów strategii.

Przykład zwalczania dyskryminacji

Hiszpania przeprowadziła różne działania dotyczące szkolenia policji. W 2012 r. 158 funkcjonariuszy regionalnych, lokalnych i narodowych sił bezpieczeństwa przeszkolono w zakresie równego traktowania i dyskryminacji etnicznej.

W **Niemczech** w kraju związkowym Szlezwik-Holsztyn podjęto w 2012 r. decyzję o zmianie konstytucji, aby uznać Romów i Sinti będących obywatelami niemieckimi i mieszkających w Niemczech za mniejszość etniczną.

W **Rumunii** w publicznym systemie edukacji co roku przeznaczane są specjalne miejsca dla uczniów i studentów romskich w szkołach średnich, klasach szkolenia zawodowego i na uczelniach. Jak dotąd z tej formy działania pozytywnego skorzystało ok. 15 tys. romskich uczniów i studentów.